

Od ponad dwóch dekad wiele krajów rozwiniętych doświadcza utrzymujących się niskich wskaźników urodzeń. Młodzi ludzie decydują się na rodzicielstwo w coraz późniejszym wieku lub w ogóle nie zostają rodzicami. Spadek liczby urodzeń ma długotrwałe konsekwencje dla struktury całej populacji, co przekłada się na zmiany na rynku pracy, w edukacji, czy w systemie zabezpieczeń społecznych. W ciągu ostatnich lat zrozumienie, dlaczego młodzi ludzie coraz częściej rezygnują z rodzicielstwa stało się jednym z kluczowych zagadnień podejmowanych przez demografów.

Liczne badania wykazały, że decyzja o posiadaniu dzieci kształtowana jest przez szereg czynników i okoliczności, w których aktualnie znajduje się osoba (np. zatrudnienie, poziom zarobków, dostęp do instytucjonalnej opieki nad dzieckiem). Jednak coraz częściej badacze zwracają uwagę, że ta decyzja może być kształtowana w nas już od dzieciństwa. Doświadczenia w okresie dorastania przyczyniają się do tego w jaki sposób myślimy o rodzinie, a także potencjalnym rodzicielstwie. Jednym z najważniejszych czynników, które mogą wpływać na nasze plany i wyobrażenia związane z rodzicielstwem są doświadczenia w rodzinie pochodzenia, czyli w rodzinie, w której się wychowaliśmy. Celem niniejszego projektu jest zbadanie jakie znaczenie dla decyzji o posiadaniu dziecka mają nasze aktualne oraz przeszłe (w okresie dzieciństwa) doświadczenia w rodzinie pochodzenia. W szczególności koncentrujemy się na zjawisku parentyfikacji – zamianie ról pomiędzy rodzicem a dzieckiem.

Parentyfikacja pojawia się wtedy, gdy dziecko sprawuje opiekę nad rodzicem (rodzicami), kosztem własnych potrzeb i zadowolenia z życia. Ta opieka może mieć formę obowiązków związanych z zajmowaniem się gospodarstwem domowym lub formę wspierania emocjonalnego rodzica. Co ważne, tego rodzaju opieka nad rodzicem może być wykonywana przez dziecko już w dzieciństwie i kontynuowana, gdy jest dorosłe i opuściło dom rodzinny.

W związku z tym w projekcie poszukujemy odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy opieka nad rodzicem w przeszłości (w dzieciństwie) ma znaczenie dla tego jak osoba postrzega rodzicielstwo? Czy zależy to od rodzaju wykonywanej opieki?
2. Czy opieka nad rodzicem aktualnie (w dorosłości) ma znaczenie dla planów związanych z posiadaniem dzieci? Czy zależy to od rodzaju wykonywanej opieki?

Aby odpowiedzieć na powyższe pytania, przeprowadzimy ankietę wśród około 1500 dorosłych bezdzietnych osób w wieku 20-35 lat w trzech krajach: Polsce, Włoszech i Finlandii. Zapytamy ich o stosunek wobec rodzicielstwa i plany posiadania dzieci. Zapytamy również o ich doświadczenia związane ze wspieraniem rodziców (w dzieciństwie i obecnie), aby dowiedzieć się, czy doświadczyli parentyfikacji oraz jak postrzegają swoje przeszłe i aktualne relacje rodzinne (np. czy ich pomoc była doceniana i czy czuli, że mogą polegać na swoich rodzicach).

Poprzez analizę roli opieki sprawowanej w rodzinie pochodzenia, nasz projekt poszerzy wiedzę na temat podejmowania decyzji o posiadaniu dzieci w różnych kontekstach kulturowych i instytucjonalnych. Badania te dostarczą wglądu w to, jak decyzje reprodukcyjne są kształtowane się na przestrzeni życia człowieka oraz pomogą zidentyfikować wspólne i unikalne ścieżki kształtujące wybory reprodukcyjne. Ostatecznie nasze wyniki mają na celu wspieranie strategii opartych na dowodach, w tym wczesnych strategii profilaktycznych oraz usług wsparcia planowania rodziny.